

ADVIES

Registratienummer: 1104
Betreft: Zelfsluitende toegangsdeuren subbrandcompartimenten
woongebouw
Trefwoorden: Zorgfunctie, zelfsluitende deuren, gebruiksbesluit
Datum: Augustus 2012
Status: Definitief

**Adviescommissie
praktijktoepassing
brandveiligheidsvoorschriften**

Postbus 30941
2500 GX Den Haag
Interne postcode 210
www.adviescommissiebrandveiligheid.nl

Secretariaat
info@adviescommissiebrandveiligheid.nl

Kenmerk
1104

Adviesaanvraag

Op 9 november 2006 is door de gemeente een bouwvergunning verleend aan een woningbouwvereniging voor het oprichten van een bejaardentehuis met daarin gedeeltelijk een gezondheidzorgfunctie en een woonfunctie. De discussie betreffen de gedeelten die zijn uitgerust als woonfuncties.

De woonfuncties vormen een woongebouw. De afzonderlijke woonfuncties hebben een gebruiksoppervlakte dat kleiner is dan 500 m². In de afzonderlijke woonfuncties liggen wooneenheden. Elke wooneenheid is uitgevoerd als subbrandcompartiment met een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (WBDBO) van ten minste 30 minuten. De toegangsdeuren van de wooneenheden zijn niet zelfsluitend uitgevoerd. Zelfsluitendheid is ook niet vereist, gelet op artikel 2.119 van het Bouwbesluit 2003.

In het gebruik van het bouwwerk is door de gemeente meerdere malen geconstateerd dat de toegangsdeuren van de wooneenheden voor lange tijd in geopende stand staan. Diverse malen is schriftelijk gecorrespondeerd over het niet gesloten zijn van de deuren van de wooneenheden (subbrandcompartimenten). Na deze schriftelijke correspondentie is er een vooraankondiging sanctiebesluit verstuurd namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente.

In de vooraankondiging sanctiebesluit is voorgeschreven dat toegezien moet worden dat de deuren gesloten blijven behalve voor de doorgang van personen of goederen. De corporatie heeft een zienswijze op het voorgenomen besluit ingediend. In deze zienswijze is voorgesteld om de vraag voor te leggen bij de Adviescommissie praktijktoepassing brandveiligheidsvoorschriften.

Visie van de brandweer / gemeente

Subbrandcompartimenten hebben volgens de brandweer als doel een beginnende brand en rookontwikkeling te beperken, zodat de overige ruimten binnen het brandcompartiment nog enige tijd beschermd zijn. Hiervoor is het noodzakelijk dat bij een brand de subbrandcompartimenten (en dus de toegangsdeuren van de woonappartementen) gesloten zijn, zodat verdere uitbreiding van brand en rook beperkt wordt.

Volgens artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te

gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor:

- a. brandgevaar wordt veroorzaakt;
- b. melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd;
- c. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd, of
- d. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd.

Doordat de deuren van de woonappartementen open staan kan volgens de brandweer bij een eventuele brand het vluchten worden belemmerd. Tevens is de kans dat er brandoverslag plaatsvindt vele malen groter.

Derhalve is het volgens de brandweer noodzakelijk dat er organisatorische of technische oplossingen worden toegepast zodat de deuren alleen geopend zijn bij doorgang van personen of goederen. Een oplossing in het dagelijks gebruik is om de bewoners erop te wijzen dat zij de deuren gesloten moeten houden. Meerdere malen is door de brandweer geconstateerd dat hieraan geen gehoor wordt gegeven. Volgens de brandweer moet daarom een technische mogelijkheid overwogen worden. Een goede technische oplossing is het toepassen van een 'vrijloopdeurdranger'. Deze rookgestuurde deurdranger wordt alleen geactiveerd door rook, zodat in het dagelijks gebruik geen hinder van de zelfsluitende deur wordt ervaren maar de deur bij een brandmelding wel zal sluiten. Hierdoor kan worden voldaan aan de functionele eis dat verdere uitbreiding van brand en rook wordt beperkt.

Tot slot wil de brandweer het volgende nog mededelen: Bij een grote brand in een bejaardentehuis in Melle, België waarbij personen om het leven zijn gekomen is geconstateerd dat de brand zich heeft kunnen verspreiden omdat de toegangsdeuren van de kamers (subbrandcompartimenten) niet gesloten waren. De Belgische regering heeft naar aanleiding van deze gebeurtenissen een nieuw wetsvoorstel gemaakt waarin het verplicht wordt dat een deur gelegen in een (sub)brandcompartiment wordt voorzien van een zelfsluitend mechanisme.

Deze ramp zou volgens de brandweer zomaar ook binnen Nederlands grondgebied kunnen plaatsvinden met dezelfde gevolgen.

Visie van de corporatie

In het concept van het sanctiebesluit wordt een dwangsom opgelegd met als reden: "doordat de deuren van de woonappartementen open staan kan bij een eventuele brand het vluchten worden belemmerd. Tevens is de kans dat er brandoverslag plaatsvindt vele malen groter".

Met betrekking tot het wel of niet open staan van de deuren zijn er geen eisen gesteld in het Bouwbesluit 2003 of het Gebruiksbesluit. Gezien het feit dat in het Bouwbesluit 2003 geen bouwtechnische eis gesteld is voor een zelfsluitende deur, impliceert volgens de corporatie, dat de deur open kan staan. Artikel 2.9.1. van het Gebruiksbesluit, waarop het concept sanctiebesluit mede gebaseerd wordt, is een zogenaamd "kapstokartikel". In de toelichting op dit artikel worden ook enkele voorbeelden aangegeven.

Naar de mening van de corporatie is geen van de genoemde voorbeelden een vergelijkbare situatie met de onderhavige situatie.

De op te leggen last volgens het concept sanctiebesluit betreft "de deuren van de woonappartementen dienen gesloten te zijn, behoudens het doorlaten van personen en goederen". Deze last komt over als "zo goed als onmogelijk uitvoerbaar" en is volgens de corporatie niet conform hetgeen beoogd is met artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit. Het eisen van bewoners de betreffende deur dicht te doen is volgens de corporatie een privé kwestie, een eigen keuze voor het gebruiken van

**Adviescommissie
praktijktoepassing**
brandveiligheidsvoorschriften

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104

de eigen woning. Deuren voor langere of kortere tijd open laten staan kan voorkomen, als gevolg van allerlei dagelijkse handelingen en momenten. Als voorbeeld kan dit voorkomen bij een gesprek bij de voordeur zijn of een wandeling naar de brievenbus bij de hoofdentree.

**Adviescommissie
praktijktoepassing
brandveiligheidsvoorschriften**

De op te leggen last is volgens de corporatie alleen van toepassing in geval van brand. Op alle andere momenten kan volgens de corporatie de op te leggen last en de bijbehorende dwangsom niet van toepassing zijn. De enige mogelijke denkbare oplossing voor de op te leggen last is het plaatsen van deurdrangers gekoppeld aan de brandmeldinstallatie. Dit is een aanvullende technische eis ten opzichte van het Bouwbesluit, welke niet verplicht kan worden gesteld. Indien de gemeente toch voornemens blijft dit sanctiebesluit op te leggen, stelt De corporatie voor onderhavig geval voor te leggen voor een adviesaanvraag aan de "adviescommissie praktijktoepassing brandveiligheidsvoorschriften".

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104

Samenvatting adviesvraag

Aan de adviescommissie praktijktoepassing brandveiligheidsvoorschriften worden de volgende vragen voorgelegd:

1. Bent u het eens met de stelling dat een brandwerende deur van een (sub)brandcompartiment alleen geopend mag zijn voor de doorgang van personen of goederen?
2. Zo ja, heeft de wetgever deze begripsomschrijving ook zo bedoeld in het Bouwbesluit?
3. Kan het artikel 2.9.1 van het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken worden gebruikt om ervoor te zorgen dat de deuren van een subbrandcompartiment gesloten worden bij een brand?
4. Kan het bevoegd gezag, na veelvuldige overtredingen voorschrijven dat technische voorzieningen in de vorm van deurdrangers moeten worden aangebracht?

Bij de beoordeling van de adviesaanvraag is gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- E-mail met de vraag aan de adviescommissie waarin ook de zienswijzen van beide partijen zijn verwoord;
- Vooraankondiging sanctiebesluit met als bijlage het conceptbesluit;
- Zienswijze van de corporatie.

Inhoudelijke beschouwing adviesaanvraag

Het betreft hier een woongebouw met woonfuncties, waarvan de totale gebruiksoppervlakte (GO) per woonfunctie kleiner is dan 500 m². Deze woonfuncties mogen één brandcompartiment zijn (artikel 2.112, lid 4 van Bouwbesluit 2003). Omdat het gaat om woonfuncties met een GO < 1000 m² mag het subbrandcompartiment samenvallen met het brandcompartiment. Dit heeft tot gevolg dat de wooneenheden niet in een subbrandcompartiment hoeven te liggen.

Voor de toepassing van het Gebruiksbesluit dient de woonfunctie te worden aangemerkt als een groepszorgwoning voor 24-uurs zorg. Dit betekent dat sprake moet zijn van een BMI met volledige bewaking (artikel 2.2.1, lid 1, van het Gebruiksbesluit) en een ontruimingsalarminstallatie (OAI) daarop aangesloten (artikel 2.3.6, lid 1, van het Gebruiksbesluit).

Het feit dat de afzonderlijke wooneenheden in de onderhavige woonfunctie in afzonderlijke subbrandcompartimenten liggen, moet daarom als een niet verplichte extra beveiliging worden gezien. Ook indien deze compartimentering in het kader van de verlening van bouwvergunning is aangebracht ter voldoening aan artikel 2.120, lid 1, van Bouwbesluit 2003. Het voert dan ook te ver om in het kader van de gebruiksfunctie te verlangen dat de deuren, van de door de wetge-

ver kennelijk niet beoogde subbrandcompartimenten, gesloten moeten worden gehouden behoudens directe doorgang.

**Adviescommissie
praktijktoepassing**
brandveiligheidsvoorschriften

Ook al was het gegaan om subbrandcompartimenten die de wetgever wel had beoogd, dan nog geldt dat bewust niet is voorgeschreven dat de deuren van deze subbrandcompartimenten zelfsluitend moeten zijn. Evenmin is in het Gebruiksbesluit bepaald dat deze deuren niet onnodig geopende mogen zijn.

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104

Wel wordt in artikel 2.9.1, aanhef en onder c en d, van het Gebruiksbesluit het volgende gesteld:

Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is dat het verboden is om in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor:

*c. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd, of
d. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd.*

Er dient voldoende waarborg te zijn dat rook gedurende de ontruiming geen belemmering vormt voor het vluchten en het redden. Bovendien zal voldoende gewaarborgd moeten zijn dat de reddingsoperatie binnen de geplande reddingsperiode kan worden uitgevoerd. Bij aanwezigheid van deze beide waarborgen is naar de mening van de adviescommissie sprake van voldoen aan artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit.

Belemmering van het vluchten en redden wordt verondersteld afwezig te zijn als wordt voldaan aan de criteria waarnaar, via het daar genoemde TNO-rapport, is verwezen vanuit de Nota van Toelichting voor afdeling 2.22 van het Bouwbesluit 2003:

- de onderzijde van de rooklaag bevindt boven de 2,5 m en de rooklaagtemperatuur bedraagt niet meer dan 200 °C, of
- de onderzijde van de rooklaag bevindt zich onder de 2,5 m, en een zichtlengte ≥ 30 m voor lichtgevende voorwerpen (ca. ≥ 12 m voor lichtreflecterende voorwerpen) is aanwezig.

Met het open laten staan van een deur van een wooneenheid bestaat, mede gelet op wat hierover in de Nota van toelichting is vermeld, een grote kans op belemmering van (ad c.) het gebruik van vluchtmogelijkheden of (ad d.) het redden van personen of dieren, waar het de deur betreft van de wooneenheid waarin de brand zich bevindt. Deze grote kans op belemmering bestaat vanwege rookverspreiding vanuit die wooneenheid. Een borging van het vroegtijdig sluiten van de deur van die wooneenheid tijdens brand is daarom naar de mening van de adviescommissie een nauwelijks te vermijden voorwaarde om te voldoen aan artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit.

De Arbowetgeving geeft het kader om de taak van het tijdig sluiten van de deur van de brandende wooneenheid aan de BHV-organisatie toe te delen.

In de Arbeidsomstandighedenwet is, in artikel 3, lid 1e daarvoor aangegeven dat de werkgever voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten een beleid moet voeren waarbij doeltreffende maatregelen worden getroffen op het gebied van de eerste hulp bij ongevallen, de brandbestrijding en de evacuatie van werknemers en andere aanwezige personen. Artikel 15 van dezelfde Arbowet stelt vervolgens:

1. De werkgever laat zich ten aanzien van de naleving van zijn verplichtingen op grond van artikel 3, eerste lid, onder e, van deze wet bijstaan door een of meer werknemers die door hem zijn aangewezen als bedrijfshulpverleners.
2. Het verlenen van de bijstand houdt in elk geval in:
 - a. het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
 - b. het beperken en het bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen;
 - c. het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of de inrichting.
3. De bedrijfshulpverleners beschikken over een zodanige opleiding en uitrusting, zijn zodanig in aantal en zodanig georganiseerd dat zij de in het tweede lid genoemde taken naar behoren kunnen vervullen."

**Adviescommissie
praktijktoepassing**
brandveiligheidsvoorschriften

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104

Artikel 10 stelt in lid 1 verder dat voor de veiligheid of de gezondheid van andere personen dan de werknemers maatregelen moeten worden getroffen. Het artikel is opgenomen onder de titel "Voorkomen van gevaar voor derden" en stelt dat de maatregelen moet worden genomen ter voorkoming van gevaar "bij of in rechtstreeks verband met de arbeid".

Een voldoende waarborg voor het tijdig sluiten van de deur van de brandende wooneenheid door de BHV vereist naast een juiste instructie en oefening naar de mening van de adviescommissie een groter aantal BHV'ers dan voor de fysieke begeleiding van de aanwezigen nodig is; bijvoorbeeld in de vorm van een persoon die tot het moment van sluiten van de deur geen andere taak heeft dan erop toe te zien dat de deur wordt gesloten.

Bij voldoende waarborg voor het tijdig sluiten van de deur van de brandende wooneenheid, bestaat in deze casus naar de mening van de adviescommissie voldoende waarborg dat rookverspreiding gedurende de ontruiming geen belemmering vormt voor het vluchten en het redden.

Indien sprake is van strijdigheid met artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit, dan kan dit worden opgeheven door het aantal aanwezige personen zodanig te verminderen of door de responstijd of de capaciteit van de BHV-organisatie zodanig te verbeteren, dat redding mogelijk is binnen de beschikbare tijd, of door het nemen van gebouwgebonden maatregelen die de rookverspreiding beperken (bijvoorbeeld door het aanbrengen van vrijloopdeurdrangers op de deuren die toegang geven tot de wooneenheden die automatisch worden gesloten als de BMI wordt aangesproken).

Advies

1. Gelet op het voorgaande adviseert de commissie met betrekking tot de toepassing van brandveiligheidsvoorschriften voor deze casus / in dit geval:

Het gaat hier om een woonfunctie voor zorg, uitgevoerd als groepszorgwoning voor 24-uurs zorg, die een brandmeldinstallatie (BMI) moet hebben met volledige bewaking en doormelding naar de regionale alarmcentrale (RAC) van de brandweer, waarop een ontruimingsalarminstallatie (OAI) moet zijn aangesloten.

Het feit dat daarnaast de afzonderlijke wooneenheden in de onderhavige woonfunctie in afzonderlijke subbrandcompartimenten liggen, moet als een niet verplichte extra beveiliging worden gezien. De adviescommissie is dan ook van mening dat noch het Bouwbesluit 2003, noch het Gebruiksbesluit een reële grondslag biedt om te verlangen dat de deuren van deze subbrandcompartimenten zoveel mogelijk gesloten moeten worden gehouden.

Er dient op basis van artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit voldoende waarborg te zijn dat rook gedurende de ontruiming geen belemmering vormt voor het vluchten en het redden. Bovendien zal voldoende gewaarborgd moeten zijn dat de reddingsoperatie binnen de geplande reddingsperiode kan worden uitgevoerd. Bij aanwezigheid van deze beide waarborgen is sprake van voldoen aan artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit.

Het vroegtijdig sluiten van de deur van de wooneenheid waarin de brand zich bevindt is een nauwelijks te vermijden voorwaarde om te voldoen aan artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit.

Op basis van de Arbowetgeving kan de taak van het tijdig sluiten van de deur van de brandende wooneenheid aan de BHV-organisatie worden toegewezen. Een voldoende waarborg voor het sluiten van de deur van de brandende wooneenheid door de BHV vereist naast een juiste instructie en oefening een groter aantal BHV'ers dan voor de fysieke begeleiding van de aanwezigen nodig is; bijvoorbeeld in de vorm van een persoon die tot het moment van sluiten van de deur geen andere taak heeft dan erop toe te zien dat de deur wordt gesloten.

In antwoord op de vragen:

- 1. Bent u het eens met de stelling dat een brandwerende deur van een (sub)brandcompartiment alleen geopend mag zijn voor de doorgang van personen of goederen?*

Nee. De adviescommissie is van mening dat noch het Bouwbesluit 2003, noch het Gebruiksbesluit een wettelijke basis geeft om een beperking op te leggen aan het geopend zijn van de toegangsdeur van de wooneenheden.

- 2. Zo ja, heeft de Wetgever deze begripsomschrijving ook zo bedoeld in het Bouwbesluit?*

Gelet op het antwoord op de eerste vraag is deze vraag niet van toepassing.

- 3. Kan het artikel 2.9.1 van het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken worden gebruikt om ervoor te zorgen dat de deuren van een subbrandcompartiment gesloten worden bij een brand?*

Nee. We zal bij brand belemmering van het gebruik van vluchtmogelijkheden of belemmering van het redden van personen of dieren op basis van artikel 2.9.1 moeten worden voorkomen, wat nauwelijks mogelijk is zonder het vroegtijdig sluiten van de deur van de wooneenheid waarin de brand zich bevindt.

- 4. Kan het bevoegd gezag, na veelvuldige overtredingen voorschrijven dat technische voorzieningen in de vorm van deurdrangers moeten worden aangebracht?*

Nee. In de gegeven situatie is de subbrandcompartimentering niet verplicht. De wetgever heeft er voor gekozen om de veiligheid te waarborgen via een BMI met volledige bewaking en doormelding naar RAC van de brandweer, waarop een OAI moet zijn aangesloten. Het beperken van rookverspreiding mag ook door andere dan technische maatregelen worden gerealiseerd.

**Adviescommissie
praktijktoepassing**
brandveiligheidsvoorschriften

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104

2. Overigens merkt de commissie op:

Op basis van artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit moet voldoende waarborg aanwezig zijn dat de reddingsoperatie binnen de geplande reddingsperiode kan worden uitgevoerd. Hierbij moet rekening worden gehouden met onder andere de volgende factoren:

- op elk tijdstip (dus ook in de nacht) dient voldoende voor dit doel getraind personeel aanwezig te zijn en na het in werking gaan van de BMI tijdig de brand te bereiken;
- de kwaliteit van opleiding en oefening van het BHV-personeel;
- de plaats waar de brand optreedt;
- het aantal personen dat moet worden verplaatst en de wijze waarop (bijvoorbeeld met bed en al, door plaatsing in een rolstoel, of door tillen);
- de afstanden tot de uitgang(en) van het brandcompartiment;
- de logistiek.

De werkelijk voor de ontruiming benodigde tijd dient aan de hand van daarvoor te houden oefeningen te worden bepaald en blijvend te worden gecontroleerd. Het is hierbij van belang dat oefeningen in voldoende mate op onverwachte en willekeurige tijdstippen plaatsvinden.

Naarmate het aantal personen dat moet worden gered groter is, zal ook de aan te houden veiligheidsmarge tussen geplande reddingsperiode en de tijdens oefeningen benodigde tijd groter moeten zijn.

**Adviescommissie
praktijktoepassing**
brandveiligheidsvoorschriften

Datum
Augustus 2011

Kenmerk
1104